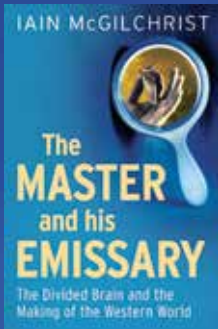

The Master and his Emissary

The Divided Brain and the Making of the Western World

Tom Luken

The Master and his Emissary
The Divided Brain and the Making of
the Western World
Iain McGilchrist
Yale University Press, 2010
ISBN 978 03 001 8837 0

Het onderwerp linker- versus rechterhersenhelft lijkt oud en afgezaagd. Veel mythen hierover blijven de ronde doen, ook al zijn ze allang ontkracht. Feit is dat er belangrijke verschillen bestaan in bouw en functies van linker- en rechterhemisfeer. Taal-/literatuurwetenschapper en psychiater Iain McGilchrist heeft twintig jaar van zijn leven gewijd aan het begrijpen van deze verschillen. Hij dook diep in de wetenschappelijke literatuur over dit onderwerp en legde verbanden met filosofie en cultuurgeschiedenis. Het resultaat is een indrukwekkend en intrigerend boek van 500 pagina's. Geen lichte kost, maar erg interessant. Wereldwijd lokte het enthousiaste reacties uit, ook van neurowetenschappers. Eén van de redenen voor loopbaanadviseurs om het te lezen is dat het enig licht werpt op vragen als: hoe integreren wij en onze cliënten verstandelijk reflecteren met ons 'slimme onbewuste'?

Wat zijn nu de belangrijkste verschillen tussen linker- en rechterhemisfeer? Een eerste punt dat vermeldenswaard is in dit themanummer van LoopbaanVisie, is dat de rechterhersenhelft meer betrokken is

bij de context, terwijl de linkerhersen helft meer op zichzelf is gericht. De rechterhelft is belangrijk bij waakzaamheid, open aandacht en de waarneming van alles wat buiten het focus valt. De linkerhelft is vooral betrokken bij geconcentreerde, doelgerichte aandacht. De rechterhersen helft is het actiefst in nieuwe situaties en bij het leren van nieuwe vaardigheden, terwijl links de overhand heeft in bekende situaties bij het uitvoeren van eerder geleerde routines.

De rechterhersen helft ervaart op directe wijze de levende, steeds veranderende, ongrijpbare werkelijkheid. Zij is gericht op de ander, het andere, het onverwachte en dat wat 'niet klopt'. Bij het waarnemen van perspectief in tijd en ruimte, bij empathie en compassie, bij het herkennen van gezichten, bij momenten van plotseling inzicht en bij andere werkingen van 'het slimme onbewuste' speelt de rechterhersen helft de hoofdrol. Ook dromen is een activiteit van de rechterhemisfeer.

De linkerhersen helft maakt en gebruikt gedetailleerde, expliciete, stabiele voorstellingen van de bekende werkelijkheid. Deze zijn van groot praktisch belang. Zie bieden het gereedschap om doelmatig met de werkelijkheid om te gaan en deze te beheersen. Dit heeft een tegenpool. De werkelijkheid van de linkerhersen helft is een eigen werkelijkheid die statisch, mechanisch en 'dood' is. Dat is de prijs van grijpbaarheid. De opgebouwde representaties hebben een zelfbevestigend karakter en passen zich moeilijk aan bij nieuwe omstandigheden. Probleem is dat de linkerhersen helft haar beperkingen niet kent. Zij verwacht de kaart met het gebied.

Volgens McGilchrist is er sprake van strijd tussen de hersenhelften. En vaak is de onbescheiden linkerhersen helft de winnaar. De taalvaardigheid en het bewuste denken van de linkerhemisfeer zijn sterke wapens. Refererend aan een verhaal dat Nietzsche vertelde, stelt McGilchrist dat de rechterhersen helft eigenlijk de master zou moeten zijn en de linkerhersen helft een emissary (bode of gezant). Maar de bode heeft de touwtjes in handen genomen. Hij negeert of tiranniseert zelfs de meester. Dat gebeurt niet alleen op individueel, maar ook op collectief niveau. Het karakter van de linkerhersen helft weerspiegelt zich steeds duidelijker in onze maatschappij, een wereld van door mensen gemaakte objecten, doelgerichtheid, exploitatie, regels, protocollen en controle. De natuur in onszelf en om ons heen raakt daarbij steeds verder in de verdrukking.

McGilchrist's boek biedt inspiratie om verder te zoeken naar manieren om een optimale samenwerking te bevorderen tussen twee hersenhelften die sterk verschillen en beide onmisbaar zijn.

